

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Continens Armamentarium Seu Panoplima Spiritualem - Id est, Varia arma
& media ad omnis generis tentationes fortiter sustinendas, & feliciter
superandas, Ad Omnium Quidem Animarum

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1688

Caput. I. De Tentationibus circa superbiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48377)

P A R S III.

DE TENTATIONIBUS
CIRCA VITIA OCCUR-
RENTIBUS.

I. **E**T si innumera sint vitia, ad quæ committenda homines impelli possint, non tamen opus est ut pro singulis singularia remedia & arma præscribantur, tum quia ingens ad hoc volumen requireretur tum quia ex ijs, quæ de tentationibus circa capitalia aliæque notiora vitia hoc loco dicentur, facile patet, quomodo tentationibus circa alia etiam vitia occurrentibus sit obviandum.

C A P U T I.

DE TENTATIONIBUS CIRCA
SUPERBIAM.

II. **S**icut varij sunt fontes, ex quibus oriri potest superbia, ita diversa quoque sunt arma necessaria quibus repelli debeant hostes ad superbiam incitantes, quæ proin per distinctos §§. rectius proponuntur.

§. I.

Tentatio I. Circa Scientiam.

III. **V**alentinus homo doctissimus, & in omnibus scientiarum genere versatissimus gravissimè tentari fatetur, tum ad alios præ se vilipendendum tum ad varios honores & dignitates ob talem scientiam

tiam ambiendos, & prensandos. Quæritur, quomodo contra has tentationes armari debeat?

Responsio.

IV. Primò illi bene inculcet sequentem S. Pauli 1. ad Cor. 13. *Si habuero Prophetiam, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam, charitatem autem non habuero, nihil sum.* Quod ipsum pulchrè confirmans S. Augustinus in Confess. *Infelix, inquit, homo, qui scit illa omnia, te verò nescit: beatus verò, qui te scit, etiamsi illa omnia nesciat: qui verò te & illa novit, non propter illa, sed propter te solam, beatus est.* Si ergo omnis, & quidem perfectissima scientia digna non est, ut propter illam vel minimum gloriemur, quis nisi insanus propter minimam particulam scientiæ, & quidem majori ex parte incertiæ, & divinatoriæ duntaxat, gloriari præsumet? an non verè illud Poëtæ hîc locum habebit: *Si totum nihil est, quàm nihil est minimum!*

V. Secundò eum perpendere jubeat, quid sit scientia, nempe lumen intellectûs, de quo S. Jacobus c. 1. locutus est dicens: *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum?* quis autem non stultum diceret populum illum, qui gloriaretur, aut alteri se præferret, quòd solem plùs, aut diutiùs sibi, quàm alijs lucentem habeat? aut casam rusticanam rimas undique agentem, illustriorem diceret, digniorémque, eò quòd propter easdem rimas plùs lucis, quàm aula regia admitteret? atqui idem faceret, qui propter lumen scientiæ à DEO sibi communicatum se efferret, & alijs meliorem judicaret.

VI. Tertio illi ostendat, quod scientia sit Instrumentum ipsi à DEO datum, quo suam & aliorum salutem procuret; sicut ergo non ille opifex laudatur aut magni æstimatur, qui bona aut argento ornata instrumenta habet, sed qui iisdem benè uti novit opera artis suæ faciendæ; ita nec ille magni facendus est, qui magnam & variam scientiam habet, sed qui eandem adhibet ad finem, propter quem illi data est, consequendum. Hinc meritò pius Ascensius I. de imit. c. 2. dixit; *Noli extolli de ulla arte scientia, sed potius time de data tibi notitia. Quis plius est melius scis, tantò gravius inde iudicaberis nisi sanctius vixeris.*

VII. Quarto illi demonstrat, quod scientia sit doctrina, quam velut cibum animæ nostræ offeramus, sicque eam in perfectione & virtutibus crescere faciamus; quis autem non insipiens diceretur, si gloriarietur, se penum optimis, delicatissimis, rarissimisque cibus instructam habere, & tamen nunquam eam solum gustaret, sicque famelicus & macilentus maneret? Pulchrè sanè & accommodatè hanc stultitiam Joannes Ximemus Coadjutor è Societate JESU Visitatori, aliisque doctissimis viris declaravit, dum in villa, ad quam recreationis causâ secesserant, cœtionati super mensam jussus, inter alia sic peroravit. Cùm nuper in agro ambularem, occurrit mihi currus hordeo oneratus, quem duo muli in speciem fortissimis robusti trahebant, sed in luto ita hæsitabant, ut progredi amplius non potuerint, donec me societas juvantibus, & Auriga impellente emergerunt. Quod facto cùm ego interrogarem, cur Muli tam grande currum extrahere è luto non potuerint? respondit Auriga

Auriga, causam esse, quòd macilenti nimis, & debiles sint; cùmque ego iterum subijcerem, cur adeò macri sint, cùm tamen currum integrum hordeo onustum vehant? respondit ille, vehere quidem illos hordeum, sed non propterea hoc illis in pabulum offerri. Hoc responso audito, occurrit mihi, quòd idem etiam aliquibus viris doctissimis eveniat, utpote qui & ipsi caput plurimis saluberrimis doctrinis refectum circumferunt, sed tamen interea in spiritu macilenti existunt, quia doctrinas tales non applicant sibi. Quæ quidem omnia cum tanta Spiritûs vehementia dixit, ut similitudo, quæ ab initio videbatur ridicula, post applicationem factam fletum excitârit.

§. II.

Tentatio II. ob Eloquentiam.

VIII. **C**hrystostomus Orator eloquentissimus, dum passim Populum ad audiendum Verbum Divinum ad se confluere advertit, & præterea conciones suas tum voce prolatas, tum typo commissas, mirè ubique deprædicari audit, non mediocres inde stimulos sentit, ad altiùs de se sentiendum, vanèque sibi in tanta laude & gloria complacendum. Quæritur, quomodo hos stimulos reprimere possit, ac debeat?

Responso.

IX. Primò sibi in memoriam revocet saluberrimam simul, & verissimam S. Pauli I. Cor. 3. sententiam: *Ego plantavi, Apollo rigavit, DEVS autem incrementum dedit. Itaque neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat DEVS.*

Cum ergo labores proximi causâ suscepti nihil aliud sint, quàm plantatio & rigatio, hæ autem ex se nihil efficiere queant, nisi DEUS gratiam efficacem conferat audientibus ad executioni mandandam doctrinam in concione acceptam, facile apparet, nullum Concionatorem, etsi esset omnium hominum facundissimus, ullam habere superbiendi sèque super alios extollendi causam.

X. Secundò aliam quoque ejusdem D. Apostoli non minùs salubrem, veràmque sententiam 1. Cor. 13. prolatam in memoriam revocet: *Si linguam humanam non habeam, factus sum velut aes sonans, & cymbalum sonans.* In qua sententia duo offert media ad reprehendum superbiæ stimulum non parùm idonea. Quorum primum est, quòd, sicut sonus tubæ & cymbali non ipsis, utpote quæ ex se sonum edere non possunt, sed instanti, aut moventi adscribendus est, & verba, quæ Concionator profert, non ipsi, sed puro instrumento, sed DEO tanquam principali causæ adscribi, atque adedò illud Davidis ps. 113. utique debeat: *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Alterum est, quòd sicut Cymbalum, dum ad elevationem pulsatur, omnes autem præteritosque præsentis ad pectus pulsandum, & varios virtutum actus eliciendos movet, nec tamen quisquam propterea illud laude dignum judicat, ita nec Concionator fructum, quem facit suis concionibus, adscribere debeat, ut qui excitet duntaxat Auditorem ad varios actus virtutum.

XI. Tertiò eidem narret, quid S. Dorotheus Discipulo suo Dositheo querenti, quòd perpetuò incideret

ad vanam gloriam ex officio Infirmarij tam bene administrato capiendam, responderit, admonens, ut, ubi se à tali tentatione titillari adverterit, mox sibi dicat: Mi Dosithee, tu quidem bonus es Infirmarius, non tamen propterea bonus Religiosus. Idem ergo & sibi dicat Concionator, & facile omnem vanæ gloriæ impetum reprimet. *Certè adveniente die judicij, non queretur à nobis, quid legimus, sed quid fecimus: nec quàm bene diximus, sed quàm religiosè vivimus,* inquit rectè Thomas Kemp, l. 1. c. 3.

XII. Quartò ostendat illi, quòd, etiamsi ab omnibus hominibus, qui fuerunt, sunt, & erunt, plenis buccis summè deprædicaretur, nec hilo tamen melior esset, quàm quivis minimus Rusticus aut Mendicus, qui omni ejusmodi laude caret; cùm, teste David ps. 44. Omnis gloria Filix Regis ab intus sit; omnis autem Eloquentia, aliàque similia dona extrinseca, id est, nullam per se bonitatem conducentem ad finem supernaturalem habentia sint, atque aded nec laudem propriè aut æstimationem habeant, nisi per intentionem bonam ad finem supernaturalem ordinentur, sicque & ipsa bonitatem ab ipso accipiant.

§. III.

Tentatio III. ob pulchritudinem Corporis.

XIII. **S**usanna Nobilis Domicella eximiâ corporis pulchritudine prædita, advertens, formæ suæ elegantiam raram non tantùm passim ab omnibus deprædicari, sed ob eandem etiam se à quamplurimis in conjugem expeti, confitetur, se sæpius gravissimas superbix tentationes hac de causa passam fuisse, &

I §

etiam-

etiamnum pati. Quæritur, quomodo contra tentationes sit armanda?

Responsio.

XIV. Primò jubeat eam considerare, quid sit corpus illud pulchrum, quod tantopere laudatur, & quamquam immatur, quid item fuerit, & futurum sit, nimirum teste S. Bernardo, fuerit olim sperma foetidum, de quo scripto sit vas stercoreum (seu ut alij dixerunt, simus nudi sine ve coopertus) & futurum sit esca vermium; an autem temperatum æquum & rationale sit, de ullo ex his tribus objectis gloriari, & superbire. Id quod sapienter quidam Rex aliquis suis Aulicis declaravit, dum, ut Jacobus Bidermannus testatur, vas testaceum quod de foetidissimo stercore repleti, & supra illud statuam Virginis elegantissimè vestitæ collocari jussit; subinde de verò præsentibus Aulicis, quid de ea quisque sentiret, edicere præcepit; cùmque omnes illam laudibus extollerent, nec satiari ejus aspectu possent, tandem vestes removeri, & latentem sub illis cloacam ostendi voluit, simulque dixit: Ecce, hoc est pulcherrimum illud objectum, quod tantopere deprecæstis, & admirati fuistis. Certè hæc consideratio efficacis est, ut Matrona quædam ob pulchritudinem suam multum superbiens mox omnem fastum deposuerit, ubi inter lavandas manus verba ista: Hæc manus erunt olim esca vermium: perpendit, ut à Confessario jussa fuerat. Sed & Monachus quidam in sano mulieris cujusdam formosæ conspectu amore percensu, facilè hunc extinxit, ubi ad mortuæ cadaverem accessit, illudque tantopere deformatum vidit.

XV. Secundò eum considerare jubeat, quid sit corpus pulchrum,

contra pulchritudo, de qua gloriatur; nempe cutis, color, figura, sanguis; quis autem horum ullum gloriâ, & speciali laude dignum putet; unde meritò Domitianus Imperator amico cuiusdam scribens, scias, inquit, quid sit nec gratius quidquam decore, nec brevius esse; quamvis, etiam si durable, perpetuumque hoc naturæ donum esset, non intelligo, quòd tantopere expectandum habeat iste non solidus, nec in ipso homine, sed solummodo superficie tenus fulgens decor, multaque fœda et anæsthesia, & horrenda, lævissimaque cutis obtentu ex his tribus blandiens, & illudens. Sed & Aristoteles, inquit Boet. l. 3. de consol. dixit, si homines lynceis oculis uterentur, & obstantia visu penetrarent, nonne introspectis visceribus illud Alcibiadis pulcherrimū corpus, turpissimum videbitur? igitur te pulchrum non tuam naturam, sed oculorum spectantium red- dit infirmitas.

XVI. Tertio ostendat illi, quàm non solum vana, sed & noxia proximo sit pulchritudo, ut jam olim Salomon Eccl. 5. indicavit dicens: *Propter speciem mulieris multi perierunt, & ex hac concupiscentia quasi ignis exardescit; ita ut non immeritò aliqui faciem mulieris vultu Basilisci venenatiorem dicere ausi sint, nam Basiliscus non necat, si ipse videatur, sed tantum si ipse alios aspiciat, mulieris autem facies etiam ab alio conspecta interitum affert.* Unde tam sollicitè Salomon Eccles. 9. monet: *Virginem non aspicias, ne fortè scandalizeris in forma illius.* Hæc ipsa damna explicatiùs proponens Petrarcha dial. 2. Habes, inquit (per formam) velum oculis, laqueum pedibus, alis viscum, haud facillè seu vera discernere, seu virtutem sequi poteris, seu in altum evolare animo; multos ad honesta

sta

sta pergentes forma detinuit, detorsitque contraxit in partem. Habes hostem domi, & quod peius delectabilem ac blandum. Habes raptorem quædam ac temporis, perpetuūque tortorem: habes invidiam laboris, uberrimam discriminum causam, menta libidinum, nec minorem quærendi odij, quæ amoris aditum. an non ergo majorem humilitatis quàm superbiendi causam habeat, si advertat, formam suam esse instrumentum, quo DEUS graviter offensus datur, proximo multum noceatur, & propria ipsius salus in manifestum discrimen præcipitur.

XVII. Quartò eidem ostendat, si hæcenus tenuerit, fecit pulchritudinem corporis, quæ tantorum eorum lorum causa fuit, tantamque ejus conservandæ commisit, ut hominibus placeret, eorumque sibi amorem conciliaret, quantò æquius sit, ut ad animæ pulchritudinem, per quam DEO, Angelis, & hominibus placeat, & ingentia sibi bona, eaque æterna procurare queat, procurandam & conservandam omnem suam studium, curamque convertat, ideòque sibi applicet quod olim Diogenes formoso Adolescenti suavitatis dicens: *Quin operam das, Adolescens, ut corporis artes res ad animam transferas. Semper ergo in mentis memoria habeat verissimum Salomonis proverbium: Fallax gratia, & vana est pulchritudo; misericordiam timens Dominum ipsa laudabitur.*

§. IV.

Tentatio IV. ob divitias.

XVIII. **H**omobonus Mercator, postquam in diuitias paulatim prioris sui statum ac paupertatis obliviscitur,

quibus olim jucundè & familiariter convivere
 consueverat, præ se despiciere incipit. Quæritur,
 quomodo juvandus, & contra hanc tentationem ar-
 mandus sit?

Responsio.

XIX. Primò illi demonstret, quàm vanè gloriatur
 propter tales divitias, utpote quarum non Dominus,
 sed Administrator duntaxat est, & dispensator, uti
 clarè S. Job. c. 1. insinuavit, dum omnibus divitijs
 suis ablatis dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit.*
 Quis autem non rideat, si Quæstor, aut Oeconomus,
 aut Thesaurarius ob divitias regias suæ curæ concre-
 ditas, de quibus severissimam olim rationem redde-
 re debet, supra alios extollere se vellet? cùm potiùs
 timendi, quàm superbiendi causam habeat, maximè
 si terribilem S. Jacobi sententiam c. 5. ponderare ve-
 lit: *Agite, nunc divites, plorate ululantes in miserijs*
vestris, quæ advenient vobis. Divitia vestra putrefacta
sunt, & vestimenta vestra à tineis comesta sunt, aurum
& argentum vestrum aruginavit, & arugo eorum in
testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras
sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissimis
diebus; tunc nempe quando dicetur: stulte, hæc no-
ste animam tuam repetent à te, & quæ parasti, cujus
erunt? tunc enim verificabitur, quod Eccl. 41. præ-
dicatur: O mors, quàm amara est memoria tua homi-
ni pacem habenti in substantijs suis!

XX. Secundò eidem ostendat, quàm manifesto in
 periculo versetur salutis suæ amittendæ juxta ipsius
 Servatoris testimonium Matt. 19. dicentis: *Amen*
dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum celo-
rum.

rum. Et iterum dico vobis : *facilius est, Camelum per foramen acus transire, quam divitem in regnum caelorum.* Quis non exhorreat ad eiusmodi veritatem ab ipso veritatis Authore prolatam? quis effretur & superbiat propterea, quod sibi magis, quam alii, via ad felicitatem supremam difficilis sit facta?

XXI. Tertio eidem in memoriam revocet non minus horrendam D. Pauli 1. Tim. 6. sententiam : *divites volunt fieri, incidunt in tentationes & laqueos Diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, mergunt homines in interitum, & perditionem.* Quis autem gloriatur, se laqueum in collo habere, proximè suspendendus sit? aut quis non miseratur, qui aviculam, quæ in laqueos Aucupis incidit, manifestò vitæ amittendæ periculo? quanto magis ergo causam gloriandi habebit, qui in laqueum Diaboli, & per hunc etiam in periculum mortis æternæ incidisse se advertit.

XXII. Quarto illi saluberrimam S. Hieronymi 12. de Verbis Dom. sententiam proponat sic loquentis : *Quid prodest arca pecunijs plena, si inanis sit conscientia? bona vis habere, & tu bonus esse non vis? Erubescere debes de bonis tuis, si domus plena bonorum, & tu malum habes Dominum.* Quid prodest divitijs, si non habet, si DEVM, qui omnia dedit, non habet? Hinc merito S. Bernardus in s. de sex. ait : *Fratres, si divitias amatis, veras divitias amate : Sola divitias virtutes sunt, quæ nos virtutibus divites efficiunt ; de his tamen, quæ Servator ipse Matt. 6. dixit : Thesaurizate vobis thesauros in caelo, ubi neque arugo, neque tinea deturritur, & ubi fures non effodiunt, nec furantur.* Hinc etiam & S. Paulus 1. Tim. 6. Timotheum monens, dicitur

ait, *præcipe, non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in DEO vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum, bene agere, divitiis fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant vitam æternam.*

§. V.

Tentatio V. ob Honores & Dignitates.

XXIII. **H**onorius Religiosus in discordia Electorum contra spem omnem & expectationem in Abbatem electus, mox factò suo confirmare incipit commune proverbium, quo dicitur: *Honores mutant mores, sed rarò in meliores; nam & gravitatem extraordinariam assumit, & supercilia obdelatum honorem erigens, subditos suos omnes depicit: despoticèque tractat. Quæritur, quomodo contra hanc tentationem armandus sit?*

Responsio.

XXIV. Primò illi ostendat, quis sit verus Honor, nimirum ille, qui ex virtute oritur, uti præclare S. Chrysostomus indicavit dicens: *Honor verus virtus animi est; hic honor nec à Cesaribus præstat, nec adulatione conquiritur, nec pecuniâ preparatur, nihil fucati in se habet, nihil simulati, nihil occulti, hujus honoris successor est nullus, nullus accusator, nullus ingratus. Cui consentiens S. Bernardus in Cant. Virtus, inquit, Mater gloria est; sola enim est, cui gloria debetur, & securè impenditur. Quæ autem est sue virtute gloria, profectò indebitè venit, properè affectatur, periculose captatur. Hinc Romani olim duo*
Tem-

Templa, unum Honori, alterum Virtuti ædificabatur, sed ita, ut nulli ad Honoris templum pateret accessus, qui non per virtutis templum transisset, significat per hoc volentes, quòd solus ille verus honor certus sit, qui per virtutem comparatur.

XXV. Secundò eidem ostendat, honorem, qui illi exhibetur, non propter ipsum, sed propter DEUM exhiberi, ut aliquando bene Agaso quidam ostendit dum Mulo splendidè ornato, & Ifidis Deæ statua in publica processione portanti, ac, quòd populus coram se flectentem cerneret, sese erigenti latus perfodit dicens: *Non tibi, sed Ifidi*, scilicet honore exhibetur. Id quod bene agnoscens Carolus Magnus, qui, cùm Saxones, aliique finitimi populi pedes illius prociderent, seque obsequio illius dederent, illis in brachia acceptis dixit: *Nolo, mihi servire, sed DEO*; ut adeò meritò quivis superior cum Propheta ps. 113. dicere debeat: *Nomen eius, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam*.

XXVI. Tertiò eidem ostendat, non hoc quòd alios dignitatis altitudine superet, etiam præstimum esse, uti præclarè Seneca in epist. 48. cavet dicens: *Nemo eorum, quos divitiæ, honores in altiori fastigio ponunt, magnus est. Quare ergo magnus videtur? cum basi sua illum metiris. Minus pumilio, etsi in monte constiterit: Colossus magnam dinem servabit, etiamsi in puteo constiterit.* Hoc boramus errore, quòd neminem æstimamus ex corpore. Cùm verò velis æstimationem hominis inire, & scire qualis sit, nudum inspice, ponat matrimonium, honores, & alia fortuna mendacia, corpus suum exuat, & animum intuere, qualis sit, quantusque, alieno, aut magis

magnus. Christus Luc. 10. Apostolis dixit: *Nolite gaudere, quia Spiritus subiciuntur vobis; gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in caelis.* Et iterum Luc. 9. cum intrasset cogitatio in eos, quis eorum major esset, apprehendit Puerum, & statuit illum juxta se dicens: *Qui minor est inter vos omnes, hic major est.*

XXVII. Quartò jubeat illum bene considerare horrendam Salomonis Sap. 6. Sententiam: *Judicium durissimum his, qui presunt, fiet; exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur; fortioribus namque fortior instat cruciatio.* Unde Urbanus VIII. quoties amiculum è subtili tela induebat, alto pectore ingeminans dicebat: *Quis crederet, sub tam levi sindone tantum ponderis delitescere! & Antiganus Rex in Regem adscitus, antequam diadema capiti imponeret, ô nobilem magis, aiebat, quam felicem pannum! quem si quis penitus cognoscat, quam multis sollicitudinibus, periculis, & miserijs sit refertus, ne humi quidem jacentem tollere vellet.* Hinc meritò Isidorus l. 3. de summo bono c. 48. dixit: *Omne, quod supereminet, plus mœroribus afficitur, quam honoribus gaudet, quanto quisque curis mundi majoribus occupatur, tanto facilius vitijs premittur; si enim vix animus valet peccata devitare quietus, quanto minus occupatione seculari devinctus?*

§. VI.

Tentatio VI. Ob vestium luxum.

XXVIII. **R**osina Nobilis Matrona singularem delectationem sentit in vestibus novis & pretiosis comparandis, ideòque undique congerit media

K

dia

dia ad eiusmodi vestes conficiendas necessaria; quia
 men scrupulus ei, & timor peccati quoad hoc factum
 injectus est, quærit confessarium, quomodo hæc
 parte se gerere debeat, quæritur, quomodo eidem
 respondendum sit?

Responsio.

XXIX. Primò illi significet, quantam injuriam
 faciat Artifici, qui ornatum adjicit Imagini ab ipso
 factæ; majorem verò ipsam facere DEO, dum animum
 suæ ad imaginem DEI factæ pretium ab extrinsecis
 ornamentis conquirere studet, uti præclare advertit
 Boëthius, dum dixit: *Alia quidem suis bonis contenti
 sunt, vos autem mente Deo conformes à rebus inferioribus
 excellentis natura ornamenta captatis. Nec intelligitis
 quantam Conditori vestro faciatis injuriam. Ille quod
 humanum terrenis opibus prestare voluit, vos dignitate
 vestram infra infima quaque detruditis.*

XXX. Secundò eidem ostendat quòd impossibile
 sit ab extrinsecis istis ornamentis laudari, namque
 eodem Boëthio, si quid ex appositis luceat, ipsa
 dem, quæ apposita sunt, laudantur; illud verò
 etiam atque velatum in sua nihilominus sceditate
 durat. Adde; quòd hæc ipsa vestium ornamenta
 se satis vilia sint, & indigna, ut ex ijs laus & gloria
 retur, si origo & substantia prima, ex qua conficiuntur
 spectetur, quemadmodum bene germanicus Poëta
 dicavit, dum cecinit,

I.

Was ist das gulden Stuck /
 Von Gold Zier und Geschmuck?

Gold ist nur rothe Erd /
Die Erd ist nit vil werth.

2.

Was ist das roth Gewand /
Das Purpur wird genannt ?
Von Schnecken auß dem Meer
Kombt aller Purpur her.

3.

Was ist der seyden Pracht /
Den man so schätzt und acht ?
Es haben Würm gemacht /
Den ganken Seyden Pracht.

4.

Was ist dann / was uns ziert /
Was sovil Seeln verführt ?
Erd Würm / Rott / Schnecken-Blut
Ist das uns zieren thut.

XXXI. Tertio eidem significet, quid S. Gregorius de vestium superfluo ornatu scriptum reliquerit, dum dixit: *Pro sola inani gloria vestimentum pretiosius queritur, uti res ipsa testatur; quia nemo vult ibi pretiosis vestibus indui, ubi ab alijs non possit videri.* Et teste S. Bernardo, *vanum cor vanitatis notitiam ingerit corporis. Et exterior superfluitas interioris vanitatis indicium est, mollia indumenta animi molliem indicant.* Quis autem nolit iudicijs criminis carere coram Iudice compariturus?

XXXII. Quarto pariter illi significet, quid S. Hieronymus de hac materia duxerit nempe quod si vit aut mulier se ornaverit, & vultus hominum ad se provocaverit, etsi nullum inde sequatur damnum, iudicium

K 2

cium

cium tamen patietur æternum, quia venenum æternum
 si fuisset, qui biberet. Quis autem venenatum
 tum non horreat? Hinc Joannes Junior refert in
 Ex. dist. 9. ex. 49. quòd cum mulier quædam peti-
 à DEO sibi revelari, quòd in mulieribus maxime
 testaretur, rapta in Spiritu viderit comitissam gra-
 mē cruciatam propter nimium ornatum in vestibus
 per quē aiebat ipsa, sui pejor, quā ignis inferna-
 nam hic non nisi peccatores urit, sed ornatus
 Sanctos & justos, non conjunctos & junctos con-
 pfit. Addidit postea: vanus ornatus est fax infla-
 mans omnem ignem peccati, & proditor vendens
 tradens castra DEI Dæmonibus, & est imago da-
 nationis æternæ. Imò idem Junior in Scala cœli
 rat, quòd Sanctus quidam in ecstasi viderit cœli
 pertum, & ante januam illius stantes duos terribiles
 Dracones, qui rete expanderint, ne homines intrare
 possent in cœlum, cumque quæreret vir Sanctus,
 hoc rete & Dracones portenderent, intellexit, ut
 Draconem esse immunditiam, alterum vanam gloriam
 rete verò lascivum & vanum ornatum vestrum,
 quem plures damnentur, quā sint Dæmones in
 ferno.

XXXIII. Quinto denique illi significet, si
 topere ornatus corporis illi placet, quantò magis
 natum animæ quærere & amare debeat, de quo
 Augustinus dixit: *Verus ornatus Christianorum
 mores sunt.* Hinc David Ps. 44. dixit: *omnis gloria
 Regis ab intus.* Qui quidem ornatus raro
 corporis superfluo ornatu subsistit, teste S. Ambrosio
 dicente: *neglecta corporis cura plius placet, & hoc
 quod nos non ornamus, ornatus est.* Econtra

quodammodo perdit, quo se corporaliter ornare quarit. Si ergo uterque ornatus simul subsistere vix potest, an non æquius est animam velut Dominam, quàm corpus velut Ancillam splendide ornari maximè cum ornatus animæ sine culpa, imò cum magna laude, merito, & præmio quæri possit?

CAPUT II.

DE TENTATIONIBUS CIRCA
AVARITIAM.

XXXIV. **T**iburtius dives Senecio, etsi quotidie mortem expectare deberet, ad eam tamen tenax est, ut nec necessaria quidem alimenta & medicamenta corpori suo curando adhibere ausit; assiduis præterea angoribus & sollicitudinibus excruciat, ne famem & inopiam aliquando pati cogatur, idèoque magis ac magis in dies opes suas augere, & multiplicare studet. Quæritur, quomodo contra hanc tentationem sit armandus?

Responsio.

XXXV. Inprimis ei considerationem mortis jam jamque imminentis suadeat, vitæque incertitudinem, de qua rectè S. Gregorius ait: *Longa nostra desideria increpat brevis vita. Incassum multa pro vitæ portantur, cum propè est, quò pergitur.* Idcirco S. Hieronymus faciliter, ait, *despicit omnia, qui semper cogitat, se esse moriturum;* quia brevi itineri non est longum viaticum conquirendum. Certè S. Augustinus in l. de consiliis affirmavit, avaritiæ morbum